

ZEMĚPISNĚ ROZŠÍŘENÍ PLŽE LACINIARIA
MORAVICA BRABENEC
(Čeďel Clausiliidae)

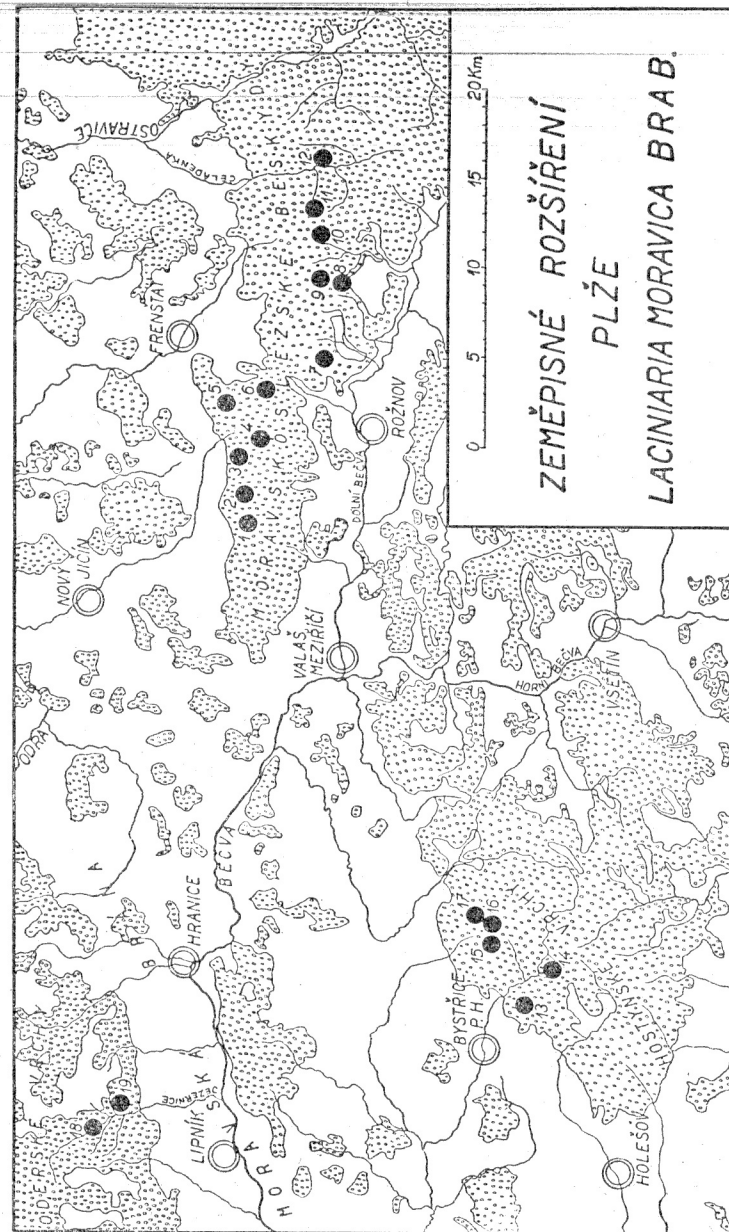
Úvod

V roce 1952 popsal Jaroslav Brabeneč z Moravskoslezských Beskyd nový druh rodu *Laciniaria* z čeledi *Clausiliidae*, který pojmenoval *Laciniaria (Pseudalinda) moravica* BRABENEC. Tento překvapující objev je tím zajímavější, že běží o druh obecně rozšířený v západním křídle Moravskoslezských Beskyd, kde obývá místy v silných populacích bučiny montánního stupně. BRABENCOVA pozorování zjistila jednu velmi pozoruhodnou skutečnost: *Laciniaria moravica* BRAB. má poměrně souvislý areál v západním křídle Moravskoslezských Beskyd (na východ až do skupiny Kněhyně), kdežto dále na východ úplně chybí, ač tam nepochybně jsou stanoviště zcela vyhovující jejím požadavkům. Naproti tomu byla zjištěna dvě osamocená stanoviště vysunutá k západu již na okraj Českého masivu (oblast Jezernického údolí u Lipníku nad Bečvou v Oderských vrších). Z BRABENCOVÝCH poznatků je jasně patrné, že se jedná o druh, který sice žije hojně na četných nalezištích, avšak na velmi omezeném areálu. Podobných úzce endemických měkkýšů je u nás velmi málo a ke všem se váží velmi zajímavé otázky zoogeografické, které mají své řešení v poznání vlivů paleogeografických změn, odehrávších se u nás během kvartéru a snad i nejmladšího terciéru.

Vzhledem k tomu, že se v posledních letech zabýváme soustavným výzkumem měkkýšů Ostravska a Moravské brány, věnovali jsme zvýšenou pozornost výskytům tohoto nově popsaného druhu a výsledky našich studií stručně shrnujeme v této črtě. Pro orientaci je třeba říci několik slov o rozsahu dosud prozkoumaného území, aby bylo možno posoudit, kde zjištěná hranice areálu *Laciniaria moravica* BRABENEC je již pevně určená a kde lze čekat ještě další nálezy. Dnes jsou přehledně prozkoumány celé Moravskoslezské Beskydy i Slezské Beskydy (na východ od údolí Olzy), podrobně severní předhory Beskyd a pás paňorkatin a rovin Ostravska od Oderských vrchů až na polskou hranici na Olze, částečně Oderské vrchy a údolí Moravice v Nížkém Jeseníku, okolí Přerova a části Hostýnských vrchů, orientačně úsek vnitřního bradlového pásma na sever od Žiliny. Neznámé jsou Vsetínské vrchy, Javorníky a přilehlé úseky. VL. HUDCI, který se zabýval výzkumem měkkýšů v jižní části Hostýnských vrchů, děkujeme za poskytnuté údaje. Z uvedeného je patrné, že dosavadní stav průzkumu již dovoluje vytýčit valnou část hranice areálu *Laciniaria moravica* BRABENEC.

Naše zpráva shrnuje veškeré dosavadní poznatky o rozšíření této vřetenatky, zachycuje v přehledné mapce všechna její naleziště a obsahuje i některé doplňující údaje ekologické.

Naše nové výzkumy zjistily nová naleziště vřetenatky *Laciniaria moravica* BRAB. jednak v západním křídle Moravskoslezských Beskyd zvláště v úseku Radhošť — Kněhyně — Smrk, jednak v nejvyšší skupině Hostýnských vrchů u Bystřice pod Hostýnem. V následujícím přehledu shrnujeme veškeré dosud známé výskyt druhu.

Přehled rozšíření vřetenatky *Laciniaria moravica* Brabeneč

Přehled nalezišť plže *Laciniaria moravica* BRABENEC:

(Naleziště jsou zachycena v přehledné mapce černými kroužky, které jsou označeny týmiž čísly jako lokality v textu; v rámci jednotlivých zeměpisných oblastí je číslování provedeno vždy od západu k východu.)

I. Moravskoslezské Beskydy

1. Huštýn (749 m) — pořádku v bukových pařezech na východním svahu vrcholové partie (LOŽEK & MÁCHA, 1953).¹⁾
2. Krátká (785 m) — roztroušeně v bučinách na vrcholu (BRABENEC, 1952).
3. Dlouhá (862 m) — roztroušeně ve vrcholové bučině (BRABENEC, 1952).
4. Kameňárka (863 m) — dosti hojně ve vrcholové bučině (BRABENEC, 1952).
5. Velký Javorník (919 m) — hojně ve vrcholové bučině, zvláště v pařezech (BRABENEC, 1952).
6. Kyčera (872 m) — dosti hojně ve vrcholové bučině (BRABENEC, 1952).
7. Černá hora (902 m) — pořádku ve vrcholových bučinách (Brabenec, 1952).
8. Skalíkova louka (935 m) — roztroušeně na kmenech pod kúrou v poměrně suché bučině s příměsí smrku jihovýchodně od koty nad útulnou (MÁCHA, 1953).
9. Podstupně — staré smíšené prosvětlené bučiny s hojnými pařezy v nadmořské výšce 800—1100 m v závěru údolí Podstupně (na severovýchod od Skalíkovy louky). Poměrně vlhké stanoviště s velmi silnými populacemi *Laciniaria moravica* BRABENEC (MÁCHA, 1953)
10. Čertův mlýn — pořádku v smíšených bučinách v údolí na jihozápadním svahu Čertova mlýna (1207 m) ve výši asi 700 m (BRABENEC, 1952).
11. Údolí Kněhyně — dosti hojně ve smíšených bučinách v horní části údolí potoka Kněhyně (na jih od hory Kněhyně, 1257 m) ve výši kolem 700 m (BRABENEC, 1952).

12. Desčany — západní sráz jižního výběžku Smrku nad Čeladenkou; roztroušeně ve smíšených bučinách ve výši 600—800 m (MÁCHA, 1953).

II. Hostýnské vrchy.

13. Hostýn (735 m) — ojedinelý exemplář ve smíšené bučině na svahu hory (VL. HUDEC, 1953).
14. Obřany (701 m) — roztroušeně až dosti hojně pod kotou bukových kmenů ve smíšeném pralesovitém porostu na severním srázu vrcholové skalní partie (LOŽEK, 1953).
15. Kelčský Javorník, jihozápadní vrchol — velmi roztroušeně v bučině s hojnými javory na jižním svahu tohoto ostrohu ve výši asi 800 m (LOŽEK, 1953).
16. Kelčský Javorník, prostřední vrchol (s JAROŠOVÝM pomníkem) — na severovýchod od Jarošova pomníku vystupuje na hřbetě

¹⁾ Letopočet u J. BRABENCE značí rok uveřejnění lokality, u ostatních pracovníků rok sběru.

skalka tvrdých flysových pískovců, v jejichž okolí je krásně zachovaly porost buku, javorů a jasanu, kde je *Laciniaria moravica* BRAB. velmi hojná nejen pod korou kmenů, nýbrž i pod tlejícím dřevem a kusy kůry na zemi. Nadmořská výška této lokality se pohybuje mezi 800—850 m LOŽEK, 1953).

17. Kelčský Javorník, hlavní (=severovýchodní) vrchol (865 m) velmi pořádku v mladší bučině se silnou příměsí javorů na jižním úklonu vrcholu (LOŽEK, 1953).

III. Oderské vrchy.

18. Jezernické údolí (nad obcí Podhoří u Lipníku nad Bečvou) — pořádku ve smíšených bučinách ve střední části údolí nad samotou V Pekle ve výši 400—500 m (BRABENEC, 1952).

19. Údolí za hradem Drahotuše (levostranná pobočka Jezernického údolí na severozápadním svahu vrchu Juračka) — roztroušeně ve smíšených bučinách ve výši 400—500 m (BRABENEC, 1952). Během tisku této studie byla zjištěna další 3 naleziště *L. moravica* BRABENEC — jedno v Oderských a dvě ve Vsetínských vrších (srv. 65. zprávu SSÚ z června 1954), která nemohla již být zachycena v naší mapce.

20. Jakubčice u Oder, vlevo od silnice na Spálov (BRABENEC & MÁCHA, 1954).

21. Údolí západně pod Klénovem ve Vsetín. vrších (LOŽEK & MÁCHA, 1954).

22. Údolí horní Bystřičky pod Cábem (LOŽEK & MÁCHA, 1954).

Shrneme-li dosavadní poznatky o zeměpisném rozšíření druhu *Laciniaria moravica* BRAB., vidíme, že známe již větší část hranice jeho areálu. — Severní hranice je totožná se severním úpatím západního křídla Moravskoslezských Beskyd od Hodslavic po Čeladenku. Na sever od této čáry vystupuje již jen několik hornatých okrsků, které by padaly v úvahu jako stanoviště *Laciniaria moravica* BRAB.; jsou to vrchy v okolí Štramberka, zvláště skupina Červeného kamene, Palkovické hůrky u Hukvald a Ondřejník. Průzkum těchto okrsků, často velmi důkladný; který byl proveden v posledních letech, však nezjistil ani jeden výskyt *Laciniaria moravica* BRABENEC (BRABENEC, 1954; LOŽEK, 1955, 1954 b, c, d), takže dnes můžeme již bezpečně říci, že areál *L. moravica* BRAB. do severních beskydských předhor nezasahuje nebo že zde nanejvýš může být nějaké ojedinelé reliktní stanoviště s velmi slabou populací.

Otázka východní hranice je prozatím vyřešena jen v oblasti Moravskoslezských Beskyd, kde zřejmě probíhá ve skupině Smrku. I když nemůžeme úplně vyloučit možnost objevení dalších výskytů směrem k východu, víme bezpečně, že by mohlo jít jen o osamocená stanoviště a nikoli o souvislý areál jako v západním křídle Beskyd (Srv. BRABENEC, 1954). Jak probíhá východní hranice na jih od Moravskoslezských Beskyd není prozatím známo. Můžeme však pokládat za bezpečně zjištěné, že *Laciniaria moravica* BRAB. nepřekračuje údolí Váhu a Kysuce, neboť nebyla nikde zjištěna v severní části Strážovské hornatiny nebo v severním okolí Žiliny.

Západní hranice druhu je z velké části určena utvářením terénu. Rozsáhlý úval Moravské brány a i pahorkatím lemujičích její jihovýchodní okraj a táhnoucích se až k úpatí Hostýnských vrchů a k západnímu konci Moravskoslezských Beskyd neposkytují vhodných stanovišť této vrstevnatce. V úvahu by padala teprve zalesněná Hranická vrchovina, tvořená kulmem, kde však po *Laciniaria moravica* BRAB. bezúspěšně pátral J. BRABENEC

(1952, str. 28). Na druhé straně Moravské brány se *L. moravica* BRAB. objevuje v malém okrsku v povodí potoka Jezernice v Oderských vrších. Tento arealový ostrůvek, kde druh dosahuje své západní hranice má patrně omezený rozsah, jak dokazují výzkumy provedené V. LOŽEKEM (1954b, str. 129) v oblasti Jezernice a výzkumy provedené v severovýchodní části Oderských vrchů a v povodí Moravice v Oderských vrších a Nížkém Jeseníku (LOŽEK, BRABENEC, MACHA). Na jih od širokého údolí spojené Bečvy se *Laciniaria moravica* opět objevuje v Hostýnských vrších, hlavně v jejich nejvyšších severozápadních pásmech, tyčících se přímo nad pahorkatinou lemuující Moravskou bránu. Zde je hranice jejího areálu stejně jasná jako na severním úpatí Beskyd, neboť je dána úpatnickí pohoří.

Nevyřešenou otázkou zůstává ohrazení areálu naší vřetenatky směrem jižním. Nevíme jak daleko sahá do jižních a jihovýchodních úseků Hostýnských vrchů, zda se vyskytuje ve Vsetínských vrších, po případě i dále k jihu a jihovýchodu. Zde je dosud volně pracovní pole.

Shrneme-li uvedené poznatky, můžeme s velkou pravděpodobností předpokládat, že *Laciniaria moravica* BRAB. je endemickým měkkýšem flyšovských Karpat severovýchodní Moravy a tedy velmi pozoruhodným druhem s hlediska historické zoogeografie.

Některé připomínky k ekologii

Vřetenatka *L. moravica* BRAB. je druhem ekologicky dosti vyhraněným. J. BRABENEC (1952) zdůrazňuje, že na rozdíl od příbuzného druhu *Laciniaria turgida* ROSSM., milujícího vlhko, dává přednost sušším místům a že žije převážně na dřevě, hlavně pod korou kmenů a pařezů nebo přímo uvnitř tlejících pařezů. Tím lze vysvětlit, že se na studovaných stanovištích místně vylučuje se zmíněnou *L. turgida* RSM.

Naše výzkumy plně potvrdily BRABENCOVA pozorování a částečně je doplnily některými novými poznatky. Již ze seznamu nalezišť jasně vyplývá, že naše vřetenatka dává přednost horským vrcholům o nadmořské výši 700—1000 m. Takového rázu je valná část nalezišť beskydských a veškeré výskyt v Hostýnských vrších; jen nálezy z nejvyšší části Beskyd a z Oderských vrchů pocházejí z údolních svahů. Téměř výhradním biotopem tohoto druhu jsou středně vlhké až sušší bučiny s mírnou příměsí jiných listnáčů, hlavně klenů a jilmů horského. Vyhýbá se vlhkým bukojedlinám i svahovým ssuťovým porostům typu *Acereto-Fraxinetum*. Na svých stanovištích projevuje *L. moravica* BRAB. zvláštní oblibu pro buk. Nachází se pod odchlíplou kůrou starších buků, pod kůrou pařezů a padlých kmenů, často i v tlejícím dřevě. Tam, kde žije zvláště hojně, objevuje se i pod kusy kůry a větve mi ležícími na zemi. Jinak se tento druh ještě nepodařilo sebrat na skalách, v ssutích nebo pod listím na zemi, a to i na místech, kde žije v silných populacích.

Porovnáváme-li popsané ekologické vlastnosti s životními nároky jiných našich zástupců čeledi *Clausiliidae*, vidíme, že *L. moravica* BRAB. patří do skupiny druhů arborikolních, spolu s druhy *Cochlodina laminata* MTG., *Clausilia cruciata* STUD., *Iphigena latestriata* A. SCHM., *Laciniaria cana* HELD a *Eusulus varians* C. PFR. V rámci arborikolního způsobu života se projevuje specialisace pro buk a pro nadmořské výšky mezi 700—1000 m. Toto výškové rozmezí je překročeno oběma směry jen na některých nečetných lokalitách a v zásadě odpovídá spodnímu úseku montánního stupně. Z uvedeného vyplývá, že *L. moravica* BRAB. je jedním z druhů čeledi *Clausiliidae*, který se vyznačuje velmi malou ekologickou valencí.

Nyní uvedeme několik faunistických snímků společenstev, v nichž byla *L. moravica* BRAB. nalezena.

Huštýn (749 m): — hřbet západovýchodního směru, s ostrým, při hřbetnici i skalnatým severním srázem a poměrně mírným jižním svahem. Na jižním svahu převládá dnes smrková monokultura, na severním bučina, přecházející na srázných místech do ssuťového listnatého porostu *Acereto-Fraxinetum lunarietosum*. Malakocenosa tohoto vrchu jsou druhově velmi bohaté, jak dosvědčuje následující výčet: *Ena montana* DRAP., *Cochlodina orthostoma* MKE, *C. laminata* MTG., *Iphigena tumida* ROSSM., *Iph. plicatula* DRAP., *Laciniaria biplicata* MTG., *L. cana* HELD, *L. turgida* ROSSM., *L. moravica* BRAB., *Goniodiscus rotundatus* MÜLL., *Retinella nitens* MICH., *R. pura* ALD., *Oxychilus glaber* FÉR., *Euconulus trochiformis* MTG., *Daudebardia rufa* DRAP., *Helicoluma pellucidus* MÜLL., *H. kochi* AND., *Fruticicola unidentata* DRAP., *Fr. lubomirskii* SLÖŠ., *Monacha umbrosa* C. PFR., *M. incarnata* MÜLL., *M. vicina* ROSSM., *Helicigona faustina* ROSSM., *Arianta arbustorum* L., *Isognomostoma personatum* LAM., *Cepaea hortensis* MÜLL., *Helix pomatia* L. a p. *Laciniaria moravica* BRAB. zde žije celkem pořádku v bukových pařezech na východním svahu vrcholu společně s druhy *Iphigena plicatula* DRAP., *Laciniaria biplicata* MTG., *L. cana* HELD, *Cochlodina laminata* MTG. a také *Laciniaria turgida* ROSSM., která zde žije ve statném silnostěnném tvaru (na př. 14,5 : 4,0 mm; 14,4 : 3,9 mm) v dosti neobvyklém prostředí. *L. moravica* BRAB. se na Huštýně vyhýbá strmým severním srázům a zdržuje se výhradně ve zbytcích bučin na poměrně plochem hřebeni. Lze předpokládat, že zde v minulosti byla hojnější, zvláště když ještě na jižních svazích rostly staré bučiny.

Odlíšného rázu je stanoviště nad útulnou na svahu Skalíkovy louky. Zde *L. moravica* BRAB. žije roztroušeně ve staré bučině s příměsí smrku, značně suché, s borůvkou v podrostu — tedy na biotopu pro měkkýše dosti nepříznivém. Zdržuje se výhradně pod kůrou buků ve společnosti druhů *Goniodiscus ruderatus* STUD., *G. rotundatus* MÜLL., *Retinella nitens* MICH. a *Euconulus trochiformis* MTG.

Huštýn a Skalíkova louka představují dva krajní typy stanovišť druhu *L. moravica* BRAB.; Huštýn stanoviště ekologicky dosti pestré a malakozoologicky bohaté, kde ve společnosti *L. moravica* BRAB. žije dokonce i vlhkomilná *Laciniaria turgida* ROSSM., naproti tomu Skalíkova louka je typ suché chudé lokality. Ostatní beskydská naleziště se pohybují mezi oběma těmito krajními případy, většinou se spíše blíží typu Skalíkova louka, jsou však druhově bohatší a stanovištěně výhodnější.

Třetí snímek pochází ze severovýchodního svahu prostředního vrcholu Kelčského Javorníku (Hostýnské vrchy) ze smíšeného porostu buku; jasanu a javorů. Zde žije *L. moravica* BRAB. hojně nejen pod kůrou kmenů, nýbrž i pod kusy kůry a dřeva přímo na zemi ve společnosti druhů: *Cochlodina orthostoma* MKE, *C. laminata* MTG., *Iphigena tumida* ROSSM., *Iph. plicatula* DRAP., *Laciniaria biplicata* MTG., *L. cana* HELD, *L. turgida* ROSSM. (tato vzácně), *Goniodiscus ruderatus* STUD., *G. rotundatus* MÜLL. a *Retinella nitens* MICH. Je to malakocenosá nápadná silným druhovým i početným zastoupením druhů čeledi *Clausiliidae*. Podobný ráz má i společenstvo na vrcholku hory Obřany, je však bohatší (srov. LOŽEK, 1954a). — Na hlavním vrcholu Kelčského Javorníku byla *L. moravica* BRAB. sbírána ve společnosti druhů *Cochlodina laminata* MTG. a *Laciniaria biplicata* MTG., na jihozápadním vrcholu ve společnosti *Cochlodina laminata* MTG., *C. orthostoma* MKE, *Iphigena plicatula* DRAP., *Laciniaria biplicata* MTG. a *L. cana* HELD.

Výsledky dosavadních výzkumů jsou již natolik ucelené, že dovolují stanovit rozšíření a ekologické vlastnosti druhu *Laciniaria moravica* BRABENEC.

Areál tohoto druhu zaujímá západní křídlo Moravskoslezských Beskyd a nejvyšší polohy Hostýnských vrchů. Severní a západní hranice je totožná se severním a severozápadním úpatím Beskyd a Hostýnských vrchů. Jen malý areálový ostrůvek v oblasti Jezernického údolí v Oderských vrších je vysunut daleko k západu za Moravskou bránu již do oblasti Českého masivu Jihovýchodní a jižní hranice není dosud známá, lze však říci, že běží někde na území moravských flyšových Karpat, po případě nepatrně zasahuje na území Slovenska. *Laciniaria moravica* BRAB. je tedy endemickým prvkem flyšových Karpat severovýchodní Moravy.

Ekologická valence druhu je malá, neboť *L. moravica* BRAB. se zdržuje téměř výhradně v bučinách nižšího úseku montánního stupně, hlavně v oblasti horských vrcholů. Vybírá si stanoviště natolik suchá, že se obvykle místně vylučuje s příbuzným druhem *Laciniaria turgidā* ROSSM.; jen vzácně se oba druhy setkávají na biotopech ekologicky zvláště pestrých.

LITERATURA

- BRABENEC J., 1952: *Laciniaria moravica* sp. n. — nový plž z čeledi Clausiliidae. — Věstník Československé zoologické společnosti, XVI, 1—2, s. 25—31. Praha 1952.
- 1954: Malakozoologický výzkum Slezska a některých částí Západních Karpat. — Přírodovědecký sborník Ostravského kraje, XIV (1953), 3—4, s. 428—469. Opava 1954.
- HUDEC VL.: 1954: Měkkýší fauna Chřibů, Ždánského lesa a jejich podhůří svazujících se do Dolnomoravského úvalu. Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXXII (1953), 2, s. 193—200. Praha 1954.
- 1954: Zpráva o malakozoologickém průzkumu státní přírodní rezervace u hradu Lukova a několika dalších lokalit v Hostýnských horách. — Ochrana přírody, IX, 2, s. 44—46. Praha 1954.
- LOŽEK V., 1954a: Návrh na zřízení rezervace Obřany v Hostýnských horách. — Ochrana přírody, VIII, 6, s. 132—133. Praha 1954.
- 1954b: Malakozoologické výzkumy v ČR v letech 1951—1952. — Časopis Národního musea, odd. přírodovědný, CXXII (1953), 2, s. 123—139. Praha 1954.
- 1954c: Měkkýší pralesní rezervace Mionší u Jablunkova. Ochrana přírody, IX, 1, s. 23—24. Praha 1954.
- 1954d: Malakozoologický výzkum Ostravka v roce 1952. — Anthropolozikum, III (1953), s. 265—279, Praha 1954.
- 1955: Malakozoologický výzkum Ostravka v roce 1953. — Anthropolozikum, IV (1954), Praha 1955 (in lit).

Geographische Verbreitung der Schließmundschnecke
Laciniaria moravica BRABENEC

Die vorliegende Arbeit behandelt die geographische Verbreitung der Schneckenart *Laciniaria moravica* BRABENEC, die im Jahre 1952 von J. BRABENEC beschrieben wurde, im Lichte der neuesten Erforschungen. Die Mehrzahl der Fundorte liegt im westlichen Teil der Mährisch-schlesischen Beskiden; auch im höchsten Abschnitt der Hostein-Berge lebt diese Art an mehreren Orten. Zwei Fundplätze im Jezernice-Tal im Oder-Gebirge bei Weißkirchen bilden eine isolierte Areal-Insel, wo die Art den Westpunkt ihrer Verbreitung erreicht. (Verbreitungskarte S. 149.)

Laciniaria moravica BRABENEC bewohnt fast ausschließlich mäßig feuchte bis trockene Buchenbestände im unteren Abschnitt der montanen Stufe, d. h. in Seehöhen zwischen 700 m und 1000 m. Sie lebt an Buchenstämmen unter gelösten Baumrinden, auch an faulem Holze, nie aber am Boden.

Die bisherigen Erforschungen zeigen, daß *Laciniaria moravica* BRABENEC eine endemische Art der Flyschkarpathen Nordost-Mährens ist und daß sie ein ziemlich beschränktes Areal bewohnt. Neuerdings wurde die Art auch im Vsetín-Gebirge entdeckt.

Представленная работа рассматривает вопрос географического распространения моллюска *Laciniaria moravica* BRAB., описанного в 1952 г. Е. Брабенцем в свете новейших исследований. Большинство местонахождений его лежит в западной части Моравско-Силезской гористой области Бескиды; также в самом высоком районе Гостынского верхов водится этот вид во многих местах. Два локалитета в Езерницкой долине на Одерских вершинах у г. Границы образуют изолированный ареаловый остров, где этот вид достигает западной границы своего распространения (Карта распространения — стр. № 149).

Laciniaria moravica BRAB. обитает почти исключительно в умеренно сыром, даже сухом буковом лесе в нижней части монтанной ступени, то есть на высоте 700—1000 метров над уровнем моря. Его находим на стволах бука под отставшей корой, а также на тлеющем дереве, но никогда на самой земле.

Произведенные до сих пор исследования указывают, что *Laciniaria moravica* BRAB. представляет собою эндемический элемент флишových Карпат северовосточной Моравии и что он обитает в значительной степени ограниченном ареале.